

դժուար եղած է մինչև հիմայ տաճկե-
րէնի ալ յաջող վարժապետ մը ունե-
նալու , թէ բարձրապատիւ Փաշայն և
թէ վսեմափայլ Վեսպանը խօսք տուին
որ իրենք ամենայն փոյթ կ'ընեն որ այս
կարևոր լեզուին ալ հմուտ վարժապետ
մը խաւրեն , որպէս զի այսպիսի ընտիր
դաստիարակութեան պտուղը () սմա-
նեան տէրութիւնն ալ վայելէ :

Ինկէ վերջը յառաջագէմուսանողաց
գեղարուեստից աշխատութիւններն ալ
մեծ հաճութեամբ քննելով , շատ սի-
րով ընդունեցաւ բարձրապատիւ Փոխ-
խարքայն իրեն ներկայացուցած Տէր-
Վաւթեան Պ . Զովսեփին մէկ ճար-
տար ծառանկարը . անկէջ երաժշտու-
թեան սրահը մտաւ , ու շատ ախոր-
ժելով աշակերտաց քանի մը երգերուն
մտիկ դրաւ :

Լայցելութիւնը լմնցընելէն վերջը
բարձրապատիւ Եպարքոսն ու վսեմա-
փայլ Վեսպանը բոլոր իր հետը եկողնե-
րով մէկտեղ հաճեցան վարժարանին
փառաւոր սրահներուն մէկուն մէջ ճաշ
կերոյթն ընելու . ու գոհ և ուրախ սըր-
տիւ քաջալերելով աշակերտներն ու
վարժապետները , և խոստանալով իրենց
պաշտպանութիւնը վարժարանին զար-
գացմանը համար՝ մեկնեցաւ վարժա-
րանէն :

Սասնաւոր կերպով ցուցընել ուզե-
լով բարձրապատիւ Փոխարքայն թէ
ինչպէս հայոց ազգին վարժարանը կը
պատուէ՝ ու մասնաւոր մտադրութիւն
ունի վրան , յոյս տուաւ որ աշակերտաց
յառաջագէմները տէրութեան մասնա-
ւոր իննամբը վայելեն . և իբր մշտնջե-
նաւոր յիշատակ այսպիսի օրուան՝ իր
կենդանագիրը խոստացաւ չնորհել :

Հանգիսին երկրորդ օրը նոյն ինքն
բարձրապատիւ Փոխարքայն մեր Լը-
հիապատիւ Վեր . Լըքեպիսկոպոս Լը-
բահօրը գրած թուղթին մէջ այսպէս
իր սրտին հաճութիւնը կը յայտնէր .
“ Վայցի այցելութեան ելայ Սուրա-
տեան հայ վարժարանին որն որ Սը-
խիթարեան Սիւրբանութեդ ձեռ-
քով կը կառավարուի , և որուն Ձեր

” Սեծութիւնը նախագահ կը բազմի
” իբրև Լըքեպիսկոպոս և ընդհանուր
” Լըբայ :

” Լըս վարժարանիս մէջի տիրած
” բարեկարգութիւնը , ու տղայոց ըրած
” յառաջագիմութիւնը ինծի շատ մեծ
” հաճութիւն մը պատճառեցին . չեմ
” տարակուսիր որ Ձեր ամենայն ջան-
” քը ուղղուած է սրբազան նպատա-
” կի մը , այնպիսի աշակերտներ դաս-
” տիարակելու՝ որ ըլլան արժանաւոր
” բարերարութեանց՝ զոր մեր օգոստա-
” փառ Լնքնակալը իր տէրութեանը
” հպատակ եղած ամեն ազգերուն ան-
” դադար կը շնորհէ :

” Լըպահօլ եմ ես , Վերապայծառ
” Տէր , որ Վուք կայսերական կառա-
” վարութեան այս վախճանին պիտի
” համապատասխանէք , ” :

ԲՆԱԿԱՆ ԳԻՏՈՒԹԻՒՆ

ԲՆԱԳԻՏՈՒԹԻՒՆ

Հասարակաց դիտարկին յրանաւափներ :

Դանրաչափը , ինչպէս որ յայտնի է ,
պիտանի որով և շատ ծանուցեալ գոր-
ծիք մըն է , որով որ մարդիկ օգուն ինչ-
պէս ըլլալը կրնան իմանալ : Լըսպիսի
օգտակար վախճան ունեցող գործիք մը
չէ թէ միայն օգերեւութաբանի մը ,
բնագէտի մը հարկաւոր կ'ըլլայ , հա-
պա նաւապետէն սկսեալ ինչուան էն
ետքի նաւավարը , ձկնորսը գեղացին ,
ամէնն ալ իրենց գործոյն ու պիտոյիցը
համեմատ՝ քիչ շատ հարկաւորութիւն
ունին այսպիսի գործիքի մը խորհրդա-
կցութեան :

Լայց ինծի տես որ ծանրաչափն ալ
անանկ գործի մըն է՝ որուն լեզուն թէ-
պէտեւ ամենուն ալ հարկաւոր , բայց ա-
մենուն ալ դիւրահասկանալի չէ . եր-
կար ունակութիւն կը պահանջէ : Զու-
ցուցածն ալ օգուն ներկայ վիճակն է .
պէտք է այդ պարզ ցուցմունքէն մնորդ

ըլլալիք փոփոխութիւն գուշակէ : Բնա-
գիտի մը , օգերեւութաբանի մը համար
գիտեամ որ ասիկա բան մը ըսել չէ , բայց
ռամիկ մարդու մը , անուս գեղացիի մը
համար ինչ ըսելու է չեմ գիտեր : Եւ
գիտեմ որ այսպիսիներուն քով՝ չըսեմ
արեւելք՝ հապա նաւ Եւրոպայի մէջ
ալ , բնաւ մեր խուցերուն հարկաւոր ե-
ղող կարասին ու զարդը՝ ծանրաչափ
գործի մը՝ չեմ տեսեր : Բնութիւնը ա-
նոնց ուրիշ վարմանագոյն գործիքներ է
պատրաստեր . վասն զի չկարծես թէ
ծանրաչափը միայն կրնայ մարգարէա-
նալու որ երբ աղուոր օդ պիտի ունե-
նանք , ու երբ անձրեւ պիտի գայ . ծան-
րաչափն ալ իրեն նախանձորդ ունի . և
մէկ ալ չէ , հապա շատ , որ շատ ու լաւ
կերպով ալ կրնան իրեն հետ մրցիլ :

Ո՛ր են արդեօք ասոնք : — Եւ
հեռուները չերթանք :

Բայլ մը ճամբայ չես կրնար ընել
որ դիմացդ ծանրաչափ մը չելլէ , և այն-
պիսի ծանրաչափ՝ որուն ճշմարիտ ցու-
ցնելուն վրայ տարակոյտ չըլլար :

Եւելին ըսեմ . շատ անգամ մարդ
կրնայ ինքն իր վրայ ատ ծանրաչափը
գտնել . բաւական է որ ոտքին վրայ
պզտի ելունդ մը ունենայ , բարեսէր
հարբուխ մը , ջղի թեթեւ ցաւ մը :

Բայց որովհետեւ այս ծանրաչափնե-
րէն մէկն ալ մարդս չուզեր քովը պա-
հել , լաւ կ'ըլլայ որ ուրիշ տեսակներ
գտնանք , որոնց դիտողութիւնները ա-
ւելի ախորժելի ըլլան , ու աւելի ալ
պողաբեր :

Նիծեռնիկը , որուն անունն ալ միայն
թող թէ աւետաւոր գալուստը մարդուս
սիրտը կը բանայ , ծիծեռնիկը ծան-
րաչափ մըն է , որուն վրայ ամենայն ի-
րօք կրնանք վստահիլ : — Թիւ որ ան-
ձրեւ պիտի գայ՝ ծիծեռնիկը ցածէն կը
թռչի , ու երբեմն երբեմն թեթեւ ու
տխուր ձայն մը կը հանէ : Իսկ երբ օդը
աղուոր պիտի ընէ , օդը բարձրերը կ'ել-
լայ , յաջ և յահեակ աշխոյժ աշխոյժ կը
թռչնուի , ու իր ընկերներուն հետ մրցե-
լու ելածի պէս՝ մէյմը անոնցմէ աւելի
սուր կը թռչնուի , մէյմը բերններէն ճճի

մը կ'ուզէ խլել առնել . բոլոր ըրած
շարժումները սրտին ճիւղալը կը ցու-
ցնեն : Բայց երբ մըրիկ պիտի փրթի՝
ծիծեռնիկին վրայ ծանրութիւն մը կու
գայ , կարծես կը զգայ բնութեան ահա
ւոր վսեմութիւնը . իր թռիչք ծանր է
ու վեհ . կ'ելլէ վեր կը բարձրանայ ու
ամպերուն մէջ կը կորսուի :

Սիրամարգը , այն փառաւոր հաւը ,

որոյ տրտուն կարակնաձև
Գեղազարդ ըզնա սըճնէ , յերփն ի յերփն եւ
ծաղկափայլ
Ծիածանին անգ յերանգս , ուաջօք շողեալ աս
տղաճաճանջա՜ :

և որուն համար Պիւֆոն ալ կ'ըսէր՝
թէ արժանի էր թռչնոց թագաւորն
ըսուելու՝ թէ որ իշխանութիւնը գեղեց-
կութեան և ոչ թէ զօրութեան ձեռքը
դրուելու ըլլար , սիրամարգը , երբ ան-
ձրեւելու վրայ է՝ անանկ անախորժ կռիւ
մը կը հնչեցնէ , որ նոյն իսկ իրեն ըզ-
մայլոյններն ալ չեն ուզեր լսել :

Թիւ որ դիտելու ըլլաք , կը տեսնէք
որ անձրեւի սպառնալիք որ ըլլայ՝ կա-
չաղակը հեծելու պէս կը կանչուրուտէ .
Եւրիկացի թութակը իր շատախօսու-
թիւնը աւելի կ'երկնցնէ . սագը ան-
հանգիստ հոս հոն կը նայի , ու տեղ
մը չկրնար կենալու , թեւերը կը շարժէ .
ջուր կը նետուի , կ'երթայ , կու գայ ,
կը թռչի , կը կենայ , կարծես ըրածը
չգիտեր :

Եւ թէ գարնան ատենին անծեղ թռու-
չունը բոյնը թողած միս մինակ կը քա-
լէ՝ անձրեւի նշան է . իսկ երբ բոյնին
հայրն ու մայրը՝ երկուքն ալ մէկտեղ
քալեն՝ ըսել է թէ օդը լաւ պիտի ըլլայ :

Երբ հողամաղը ծովու վրայ թռչի ,
աս ալ լաւ նշան է . բայց երբ ծովը թռ-
ղած գայ ընկերներուն հետ ծովեզերքը
ժողվուի՝ անձրեւ պիտի գայ . — Բնդ-
հակառակն որորները , երբ անձրեւի
սպառնալիք կայ , կամ փոթորկայոյց օդ
ըլլալու ըլլայ՝ ծովեզերքը թողած խո-
րերը կ'երթան :

Բայց անձրեւը գուշակող դեռ շատ

ուրիշ կենդանիներ ալ կան . Վատուն , շունը , ձին , ոչխարը , և այլն կզգան , կ'իմանան , կը մատենն անոր մեզի հասնիլը իրենց անհամբերութեամբը ու իրենց մարմնէն դուրս հանած մասնաւոր մէկ արտաշնչութեամբը :

Արնանք նաեւ երկնից երեսէն ալ օդուն վրայ գուշակութիւններ ընել : Վանի մը դիտողութիւններ յիշենք :

Ինձրեւի նշան է՝ երբ արեւը կամ լուսինը փակ մը ունենան . Այրբ դեղնաշորթ ամպեր երևնան արեւմտեան կողմը : Այրբ մառախուղը խիտ ըլլայ ու մութ :

Բայց երբ արեւն ու լուսինը երկնից կապոյտ երեսէն բաժնուածի մը պէս երևնալու ըլլան , երբ իրիկուան դէմ ծիածանը իր եօթնաճաճանչ գօտին ահ նախտիղ կը սփռէ , թէ որ մէջը Զերմակի կը զարնէ , թէ որ ամպերը կարմիր կարմիր փալփըլին , մի տարակուսիր որ շատ աղուոր օդ մը պիտի ունենանք :

Բայց ատեն քանակ ծանրաչափներուն վրայ աւելցնենք նաեւ ուրիշ մ' ալ , տնկոց ցեղը : Երբ ալ կենդանիներէ ոչինչ ընդհատ բազմութիւն ու ստուգագէտ ծանրաչափներ մեզի կ'ընծայեն :

Նաղիկները իրենց անուշ հոտերովը զմեզ զմայլեցնելէն զատ՝ նաեւ օդն ալ Զանչնալու զօրութիւն մը ունին : Վիտած կ'ըլլաք որ ինչպէս այդ օդը աղուոր եղած ատեն փափուկ ու քաղցր ծաւալող հոտերը՝ անձրեւի ատեն սուր ու զօրաւոր բան մը կ'առնեն . վասն զի ան ատեն մթնոլորտական շոգիներու մէջ բանտարկուելով , չեն կրնար աւելի

վերի կարգերը ելլել ծաւալիլ , ուստի և մեր շնչած օդոյ կարգերուն մէջ կը խտանան կը մնան :

Բայց չենք ուզեր խօսքերնիս լմնցնել առանց այս մէկ խորհրդածութիւնն ալ ընելու , որ այսչափ տեսակ բնական ծանրաչափները մեր ունեցած արուեստականին հետ բաղդատելով , որչափ որ բնութեան արգասաւորութիւնը կ'ըմբռնենք , այնչափ ալ աւելի զարմանալ կու գայ թէ ինչպէս բնութիւնը այլ և այլ աննման միջոցներով ալ իր մէկ դիտած նպատակին կը հասնի : Բայ միջոցներուն զանազանութեանը զանազան պատճառներ ալ կան նէ , բայց գլխաւոր մէկն ալ անտարակոյս մարդու օգնել ու անդրադարձութիւնը գրգռելը եղած է :

Եւ որ համար թէ որ մէյմը ետեւնիս դառնանք ու այս յիշած երկու տեսակ ծանրաչափներնուս վրայ նայելու ըլլանք , շատ սուր աչք մը պէտք չէ զ'սոր իրիշխի իր արուեստական գործիքովը դիմացնիս նկատելու . բայց բնական ծանրաչափը բնութե՛ հետ հին է . ո՞վ անոր մթութեանը մէջ կրնայ բիւ հասցնել : Այլ իր գիլիոս մեզմէ մօտ երկու հազար տարի առաջ էր , բայց նայէ թէ ինչպէս լաւ Զանչներ է եղեր այս բնութեան ծանրաչափները , զոր իր մոգիչ լեզուովը կը ստորագրէ ու երեւակայութիւնովն ալ բանաստեղծաբար կը զարդարէ : Եւ խորթելի է տեսնալ քերթող մը որ կը բնագիտէ . որ է ըսել՝ բնութեան գաղտնիքները իմաստասիրաբար կը դիտէ ու քերթողաբար կը բացատրէ :

Եւ զայդ ի ստուգագէտ նըշանակօր առնուլ ի միտ , Բզխորչակ՝ ըզթօնընկէցս եւ զդառնահոտ օդոց փըշմունս , Ինքըն Հայր ետ ամսաւոր լուսնին պատուէր զինչ ազդիցէ , Զիմ՝ նըշմար լըռեն հարաւք , զի շինականք տեսեալ յաճախ Առ դադարս հանգըրուանին զհօտ եւ զանդեայ մօտ արածեն :

Ի խըլըրտեւ մըրըրկաց՝ ծովու դըօսանք հարեալ վըրդով Ուռնուլ առնուն անդէն ի մէտ ի մէտ սահուն կոհակս , Եւ շեշտեալ ճարճատիւն ընդ երկնաճեմ՝ ճայթէ լերինս , Կամ ծովեզերք ի ծրփան խռովեալ յուզին ահնդադոչ , Եւ մըռմըռեալ խուլ մըռընչին թանձրանայ թաւ անտառաց : Անդ ուրիմն անսաստ ալիք ի կոր նաւաց չառնուն նահանջ , Յորժամ ի խոր անդընդոց թեւս համբարձեալ սուր հողամադք Վան թափին բերեն կարկաչաճայն կանչին յափունս ,

Եւ ծովասէր մինչ որորք խայտան պարեն ի ցամաքի ,
Եւ ճայ զհւր եղտիրսն ընդել՝ լըքանէ 'նդ ամպս արփեղընաց :
Տեսցես զամու զամու ի մօտալուտ փոթորկի բօթ
Եւ թըռիչ աստեղս յերկնից թափեալ ի սող սաղապանմ
Եւ ի մըթան զիչերին բոց ծիր ի ձիգ շողեալ ըզհետ ,
Թըրթըռուն ըստէպ թեթեւ յարգ եւ սաղարթըս վայրահոս ,
Կամ ի ջուրց մըկանունս փետուրս ի լիւզ խաղալ ծածան :
Իսկ մինչ այն ինչ ի մարգէ ժանտ հիւսիսոյ զեռան շանդիք ,
Եւ յորժամ արեւելից ուարեւմըտեանն որոտայ տուն ,
Ի բուն բոլոր արտորայք լուղին ի փոսըս ձորալիր ,
Եւ նաւազն անդընդահերձ ամփոփէ զհւր թուրմ առագաստ :
Ոչ երբէք յանըզգաստից վըտանդաբեր եհաս տարափ .
Ի յառնելն՝ ի հովտագոյն փախեան ի ձորս յիւր երեսացն
Օղային խորգապարք , կամ թէ գէտակն յերկինս երինջ
Լայնաքիթ փեռեկ ոընգամբ սիք ի վերուստ ծըծեաց ի շունչ .
Կամ ծիծեռն նըրբենի առ լըճափամբ քերեալ թեւեաց ,
Եւ գորտեանն ի ճախին մըրմընչեցին ըզհին կեղերջ .
Յաճախ եւս եւ մըրջիւն յարկածածուկ սըրսկապանէն
Բարձ գըթովք տարաւ ըզձուս հարկանելով ըզնուրք կածան .
Արեւցաւ կարակնածեւ երկնից աղեղըն լայնալիճ ,
Եւ հոյլ առ հոյլ տարմատարմ ի զիշամուխ ճաշոյն հրաժեշտ
Կերկերեալ ազուաւուց թուխ թեւակուռ հընչեաց բանակ :
Անդ ծովային հաւուց երամ եւ որ ընդ մարգս ասիածին
Զարմազանք՝ շուրջ կըրկըտեն քաղցր ի ճահիճըս Կայիստրի ,
Բզմիմեամբ խուռն յելեւիլ ցանել զուսովք ցօղ յորդառատ :
Մերթ ըզղուլս մատնել յողող՝ մերթ ընդ ալիս վարդել ի սոյր ,
Եւ ի կիրթ լողարանայըն վայրապար տեսցես կայտուն .
Անդ սակուըն չար՝ ձայն անձրեւի կոկորդալիր տայ հազագաւ ,
Մինաւոր ինքն յինքեան ի ծարաւուտ ճեմեալ աւազ :
Նա եւ ոչ աղջկունք տըքնեալք ի նիւթ սակին ցայգավաստակ
Տըզիտացան ըզտարափ՝ տեսեալ ի վառ ճըրագ ըզձէթ
Զի շաչէ կայծակնացայտ եւ զընդի փուտ քոս ի պատրոյգ :
Ոչ ընդհատ ի մըրբրկէ զարեւ ու զջեր ջինջ պարզական
Նըշմարել կարասցես եւ հըմայիւք գիտել անշուշտ .
Զի յայնժամ ոչ աստեղաց անշամանդաղ բըլշակնին բիրք ,
Ոչ լուսին ճառագայթից յառնէ եղբօրն աւանդառու ,
Մանրակիզն ասրածըւէնք յօղ վեր ի վայր թափառին ոչ ,
Զըկընկուլք թետեայ սիրունք յարեւ ափանց մարմանդաշող
Զհորանեն սաւառնաթեւս , եւ ոչ զազիր մախիզ խոզեանն
Ի ժըպիրհ օցտեալ կընճիթ ցըրուել խըրճունս ած ըզմըտաւ :
Դա 'ւաղիկ զիմեալ ի ստոր միդատարր ամպք նըստին ի դաշտ ,
Ոչ կասկամ բարձր ի գիտից ընդ երեկ կոյս ակնարկելով
Քուքս երեկորինս ողբերգակեալ եղանակէ : . . .
Անդ ի նեղ որկոր ազուաք եռակ քառեակ վըճիտ բարբառ
Ի յեղյիզուկս արկանեն , եւ ի վըսեմ սենեակս ըստէպ
Ոչ գիտեմ իւ նորաղիւտ խընդիւ յանձինըս զուարճացեալք
Խօշիւն հանեն սաղարթուց , քաղցր է նոցա թօնիցն ի դուլ
Բզմանրիկ մանկըտեակն եւ զանուշակ բոյնսըն այցել :
Ոչ կարծեմ ի նոսա եւ աստուածատուր մըտաց հանճար ,
Կամ էիցըս խելամուտ գերաբաստիկ իմաստութիւն .
Այլ յորժամ օդք եւ շարժուն հիւթ երկնընթաց փոխեն շաւիղ ,
Եւ տամուկ շընչամարք ըզթոյլ սեղմէ , մալէ գալինդ Արամագդ ,
Շըրջին գիմակ զիմակս ողիք , եւ այլ թընդիւնք եւ մարմաջք
Առժամայս ազդին ի սիրտ եւ այլ յամպոց մէզ հողմայոյզ .
Աստուատ՝ հաւուցն ի դաշտ նըւաղաւորն այն դայլայլիկք ,
Եւ խայտալ անասնոց եւ ազուաւուց փողից կայտիւք :

Իսկ յարեւրն բոցաթիւ եւ ի լուսնի կարգեալ ծագմունս
Թէ դիտես , ոչ ժամ վաղուի լիցի երբէք ի քէն զանխուլ ,
Եւ ոչ յորոգայթ ըմբռնիցիս պարզ գիշերոյ :
Մինչ լուսին ըզնորադարձ այն ինչ ճաճանչսն ժողովէ ,
Թէ մթնարս ի միգապատ պարունակէ մահիկ եղջերան ,
Անդրնդոց եւ մըշակաց շարժին շառաչք հեղեղասաստ .
Իսկ կարմիր թէ կուսական սրտիւնէ զայտիւքն վարդազեղ ,
Փութք յառնեն , միշտ ի հողմոյ շիկնի լուսինն ոսկենըշոյլ :
Այլ թէ յելսն չորրորդ , եւ այս անվրէպ միշտ նըշանակ ,
Պայծառ յանխոռ մահիկս եւ յանըստուեր ճեմի 'նդ երկին ,
Այն օր ի զլուխ համօրէն եւ որ անդուստ անկցին ի կարգ
Մինչ յամսոյն բոլոր պըսակ լիցին անհողմ եւ անանձրեւ ,
Եւ փըրծեալ նաւալուղակք ուխտս ի ծովափըն հատուցեն
Վլակուսի եւ Պանոպէ եւ ինովեան Մելիկերտեայ :
Եւ արեգն ընդ ելանել եւ ի դուղել յալեացն ի ծոց
Տացէ նըշան , անպատիր պատին նըշանք զարեգակամբ
Երեւեալք ընդ առաւօտս եւ ի ծագել աստեղաց :
Իբրեւ նա զնորանըշոյլ ծընունդն ի խայտ գունէ պիսակ ,
Ամպայարկ եւ առ միջով բոլորակին ղողեալ թաքուն ,
Խէթ ի թօնից դիր ի մտի , զի տազնապէ բուռն ի ծովէն
Ծառոց եւ սերմանեաց եւ անասնոց վիրագ հարաւ :
Իսկ յորժամ ընդ աշալուշն ի թանձրախիտ ամպոց փապարս
Ցայտին ցողք վայրավատինք , կամ Առաւօտն այլագունեալ
ԸզՏիթոնի գըրըբմացան լըքեալ մահիճս յառնէ տըմոյն ,
Ո՛հ , յայնժամ ուռ սաղարթուն ոչ փըրկեսցէ զփափկիկ ողկոյզս ,
Այնչափ ընդոստ դոռոյթ ընդ տամալ տայ կուռ կարկուտ գոռ բարկաճայթ ,
Նա եւ զայն եւս առաւել օգուտ բերէ արկանել յուշ ,
Մինչդեռ այն ինչ զասպարէզն երկնից հատեալ անցեալ զնասցէ ,
Ձի զգէմնն բստէպ տեսանեմք յերփն երփն հարեալ երանգ պէսպէս :
Լըրթագոյնն ազգէ տարափ , բոցատեսիլն ըզհիւսիսակ .
Իսկ պիսակք թէ խայտափիտ անկանիցին ի բոց հրաշէկ ,
Տեսցես զհանուրս անդ փոթորկեալ մըրըրկաշունչ անձրեւով :
Մի ոք ինձ ի գիշերի անդ մատուցէ յորդոր խրախոյս
Ընդ անդունդըս նաւ խառնել եւ ոչ յերկրէ առնուլ ըզլար :
Իսկ ի գալ թէ տուրնջենի եւ վերըստին ծածկել անդրէն
Փայլակէ գունտ լուսալիր , գուր զանգիտես ի տարափոյ .
Ըզմայրիս պարզ հիւսիսիւ ակնարկեսցես ճօճեալ ի ճեմ .
Եւ հակիրճ , զինչ ածիցէ Գիշերավարն երեկորեայ ,
Հողմ ուստի վարեսցէ զամպըս ջերին , զի գէճ հարաւ
Կայ խորհի մըտայոյզ , լիցի գուշակ քեզ արեւակն :

Վ. Իրգ . Մշ . Ա . 362-476 :

ԿԵՆԴԱՆԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆ

Մարդուս եւ անբանից մէջ եղած բնական վե-
րաբերութիւններն ու զանազանութիւնքը :

() Ժարդս ուրիշ կենդանիներէ տար-
բերող հանգամանքներուն մէջ , կան որ
յայտնի մէկանց աչքի կը զարնեն , ինչ-
պէս ձեռաց , ոտից ձեւերը եւ կենալու
ղիքքը . կան ալ որ աւելի տկարու-

թեամբն է , ինչպէս որ կը զանազանին
մորթային ու ատամնային գրուծիւն-
ները : Կռաներուն պսակը , մէկ շըտ-
կուծեան ու բարձրուծեան մը վրայ
է . դարձեալ , մէջերնին կապիկներուն
պէս պարապ անջրպետներ չկան , եւ ոչ
ալ դուրս ելած մասն :

Նշուելու , ժարդուս ակռաները հա-
ւասար են եւ միաշար : — Բայց այս յատ-
կուծիւր երկրաչափօրէն ճշգրուծեամբ
չհասկընալու է . չնատամն կամ օկունդ